

Arja Jämsén & Tuula Kukkonen

IKÄYSTÄVÄLLINEN YHTEISKUNTA TUKEE AKTIIVISTA IKÄÄNTYMISTÄ

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Tässä katsauksessa pohdimme aktiivisen ikääntymisen edellytyksiä sekä sitä, miten ikäystävällisen yhteiskunnan kehittäminen voi tukea aktiivista ikääntymistä. Yhtenä näkökulmana ikäystävälliseen yhteiskuntaan tarkastelemme ja kehittelemme ikäystävällisen yrityksen konseptia.

AKTIIVINEN IKÄÄNTYMINEN – ACTIVE AGEING

Väestön ikääntymistä tarkastellaan usein kahdesta vastakkaisesta näkökulmasta. Väestön ikääntyminen nähdään toisaalta sosiaalisena ja taloudellisena uhkana ja toisaalta myönteisenä yhteiskunnallisena kehityksenä, edistyksenä ja voimavarana. Ongelmakeskeisessä ajattelussa ikäihmiset ovat kasvava joukko passiivisia hoivan ja hoidon tarvitsijoita. Voimavarakeskeisessä ajattelussa ikäihmisillä nähdään olevan osaamista, kykyjä ja voimia toimia yhteiskunnassa täysivaltaisena yhteiskunnan jäsenenä. (esim. Kulmala 2019; Jämsén & Kukkonen 2017, 6–7.)

Hyvin tai ”oikein” ikääntymistä kuvataan monin eri käsittein. Esimerkkejä ovat aktiivinen ikääntyminen, onnistunut ikääntyminen, terveellinen ikääntyminen, positiivinen ikääntyminen, tuottava ikääntyminen ja taitava, osaava ikääntyminen. Kaikki käsitteet sisältävät näkemyksen ja ajatuksen ikääntymisen mahdollisuuksista. (Foster & Walker 2015.)

Myönteisesti ikääntymistä tarkastelevista käsitteistä useimmin käytettyjä ovat aktiivisen ikääntymisen (Active Ageing)

käsite (esim. Paul, Ribeiro & Teixeira 2012, Walker & Maltby 2012; Liotta, Canhao, Cenko, Cutini, Vellone, Illario, Kardas, Poscia, Dinis Sousa, Palombi & Marazzi 2018) ja onnistuneen ikääntymisen (Successful Ageing) käsite (esim. Martin, Kelly, Kahana, Kahana, Willcox, Willcox & Poon 2015).

Molemmille käsitteille on yhteistä myönteinen, voimavarakeskeinen ajattelu. Ikäihmisiä ei niputeta laajaksi ongelmakokonaisuudeksi, vaan korostetaan ikäihmisten yksilöllisyyttä, osaamista ja voimavaroja. (Foster & Walker 2015.) Sen sijaan että ikääntyvän elämä nähtäisiin levon aikana, aktiivisen ja onnistuneen ikääntymisen näkökulmasta ikäihmisille halutaan löytää uusia osallistumisen mahdollisuuksia ja tekemisen paikkoja. Foster ja Walker (emt.) muistuttavat kuitenkin, että tässä ajattelussa on vaarana ajaa ”kaksilla rattailla”. Korostetaan ns. ”nuoria vanhoja”, jotka ovat aktiivisia ja osallistuvat, kun taas monet ”vanhat vanhat” mahdollisine vakavine sairauksineen jäävät yhä edelleen ulkopuolelle.

Aktiivinen ikääntyminen on Foster & Walkerin (2015) mukaan onnistunutta ikääntymistä kokonaisvaltaisempi käsite ja huomioi koko elämänkulun. Aktiivisen ikääntymisen tavoitteiden mukaan ikäihmisiä tuetaan pysymään

Julkaisusarja: B, Oppimateriaaleja ja kokoomateoksia: 60

Julkaisusarjan vastaava toimittaja: Kari Tiainen

Tekijät:

Arja Jämsén, YTM, tietokirjailija, Joensuu

Tuula Kukkonen, YTT, yliopettaja,

Karelia-ammattikorkeakoulu

Graafinen suunnittelu ja taitto: Salla Anttila

© Tekijät ja Karelia-ammattikorkeakoulu

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

ISBN 978-952-275-294-9 (painettu)

ISBN 978-952-275-295-6 (verkkójulkaisu)

ISSN- L 2323-6876

ISSN 2323-6876

Karelia-ammattikorkeakoulu

julkaisut@karelia.fi

Joensuu, Grano Oy, 2020

terveinä ja pysymään pitempään työelämässä sekä myös osallistumaan yhteisön ja yhteiskunnan sosiaaliseen elämään. Aktiivisen ikääntymisen käsitteeltä puuttuu kuitenkin kansainvälisesti hyväksytty määritelmä ja käsitettä käytetään väljästi tarkoittamaan ”kaikkea hyvää”. Eniten, varsinkin Euroopassa, hyödynnetään Maailman terveysjärjestön WHO:n vuonna 2002 määrittelemää aktiivisen ikääntymisen käsitettä.

“Active ageing is the process of optimizing opportunities for health, participation and security in order to enhance quality of life as people age” (WHO 2002, 12).

Aktiivisen ikääntymisen prosessissa siis korostuvat mahdollisuudet terveyteen, osallisuuteen ja turvallisuuteen elämänlaadun edistämiseksi.

Käsitteenä ja toimintana aktiivinen ikääntyminen on rohkaissut ihmisiä osallistumaan yhteiskuntaan ja korostanut ikäihmisten kykyä ja osaamista. Merkille pantavaa on, että aktiivisuudella ei tässä yhteydessä tarkoiteta vain fyysistä aktiivisuutta tai osallistumista työelämään. Aktiivisuus tarkoittaa laajemmin jatkuvaa osallistumista sosiaaliseen, taoudelliseen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen elämään. (mm. Foster & Walker 2015; Timonen 2016.)

IKÄYSTÄVÄLLINEN YHTEISKUNTA JA AKTIIVISEN IKÄÄNTYMISEN EDELLYTYKSET

Aktiivisen ikääntymisen käsitteessä korostuvat ikäihmisten aktiivisuus, osallistuminen ja osallisuus kaikilla elämän alueilla ja yhteiskunnan sektoreilla. Aktiivinen ikääntyminen ei ole vain yksilöllinen prosessi, vaan se edellyttää muutoksia ikääntymisen konteksteissa ja rakenteissa.

Ikäystävällisen yhteiskunnan kehittämisen voidaan nähdä olevan yksi keino tukea aktiivisen ikääntymisen edellytyksiä.

Ikäystävällisyys-ajattelu kääntää ikääntymisen kysymysten tarkastelun yksilöstä, hänen hoivan tarpeestaan ja elämäntilanteestaan kohti yhteisöllisiä ja rakenteellisia ratkaisuja. Ikäystävällisessä yhteiskunnassa ei ensisijaisesti keskitytä ikäihmisten yksilöllisiin suoriutumisen ongelmiin ja rajoitteisiin. Ei myöskään pulmiin, kustannuksiin ja rasitukseen, joita ikäihmiset yhteiskunnalle ikääntymisellään ”aiheuttavat”. (Jämsén & Kukkonen 2017a.) Sen sijaan tarkastelu kohdistuu yhteiskunnan ja yhteisöjen ikäystävällisyyteen. Yleisellä tasolla sillä tarkoitetaan halua kehittää yhteiskuntaa siten, että se olisi ystävällinen ikääntyneille. Ikäystävällinen yhteiskunta nojaa myönteiseen pohjavireeseen, ymmärrykseen ja asenteeseen, jonka mukaan ikäihmiset nähdään aitona voimavarana ja merkityksellisinä toimijoina. (WHO 2002, 2019a, 2019b.)

Ikäystävällisen ajattelun ratkaisut ja keinot vaihtelevat. Ne voivat olla toisaalta laajoja strategisia linjauksia ja toisaalta konkreettisia tekoja.

Kolme näkökulmaa ikäystävällisyyteen

Eurooppalaisessa kehittämistyössä ikäystävällisyyden käsitteelle on määritelty kolme erilaista näkökulmaa, tasoa:

- 1) ikäystävällinen ympäristö tai asia on ikäihmiselle yleisesti ottaen myönteinen, tavalla tai toisella ”hyvä”,
- 2) ikäystävällisyys Maailman terveysjärjestön WHO:n politiikka-käsitteenä ja
- 3) ikäystävällinen ympäristö määriteltyinä kahdeksan konkreettisen ulottuvuuden ja osa-alueen kautta (Handler 2014, 9).

Ikäystävällisyys on yhteiskunnassa vallitseva arvostava asenne ja toimintatapa. Kyse on yhteiskunnan tai yhteisön strategiasta, linjauksista ja ajattelutavasta, joka mahdollistaa ja tukee ikäystävällisten rakenteiden syntymistä ja konkreettisia ikäystävällisiä tekoja. (Handler 2014.)

Ikäystävällisyys ei synny itsestään eikä juridisilla päätöksillä. Se edellyttää, että ikääntymisen kysymyksiin liittyvä ymmärrys syvenee. Siinä tarvitaan sekä eri alojen ammattilaisten että kansalaisten osaamisen vahvistamista. Ikäosaaminen ja monipuolinen viestintä ovat avainasemassa. (Jämsén & Kukkonen 2014; Jämsén & Kukkonen 2017b, 44–49.)

Maailman terveysjärjestö WHO tähtää ikäystävälliseen maailmaan, joka mahdollistaa ikäihmisten aktiivisen ja täyden osallistumisen yhteiskuntaan. Ikäystävällinen yhteiskunta on hyvä kaikenikäisille ja kohtelee arvostavasti kaikkia, iästä riippumatta. Ikäystävällisyys näkyy kaikissa yhteiskunnan poliitikoissa, palveluissa ja rakenteissa, jotka tukevat ikääntyviä aktiiviseen ikääntymiseen ja hyvään elämään.

WHO on luonut käytännön ohjeistuksia ja työkaluja ikäystävällisten kaupunkien ja yhteisöjen rakentamisen tueksi (WHO 2019b, WHO 2007b). WHO on myös perustanut ikäystävällisten kaupunkien verkoston edistämään ikäystävällisyyttä ja vahvistamaan keskinäistä oppimista. Suomesta verkostoon ovat liittyneet muun muassa Tampereen ja Kuopion kaupungit. (WHO 2019a.)

Ikäystävällisyyden ulottuvuudet

WHO:n (2007a; ks. myös Handler 2014, 15) esittämiä ikäystävällisyyden ulottuvuuksia voidaan jäsentää yhteiskunnan infrastruktuuriin kuuluviin (fyysinen ympäristö ja rakennukset, liikenne, asuminen ja tiedonvälitys), osallistumista ja osallisuutta korostaviin (sosiaalinen osallistuminen, arvostus ja sosiaalinen inklusio sekä yhteiskunnallinen osallistuminen ja työelämä) sekä sosiaali- ja terveyspalveluihin (kuvio 1).

IKÄYSTÄVÄLLISYYDEN ULOTTUVUUDET							
Ikäystävällisen yhteiskunnan infrastruktuuri				Ikäihmisten osallistumisen ja osallisuuden edellytykset			Sosiaali- ja terveyspalvelut
Fyysinen ympäristö ja rakennukset	Liikenne	Asuminen	Tiedonvälitys	Sosiaalinen osallistuminen	Arvostus ja sosiaalinen inklusio	Yhteiskunnallinen osallistuminen ja työelämä	

Kuvio 1. Ikäystävällisyyden ulottuvuudet [muk. WHO 2007a, Handler 2014, 15]

Suomessa ikäystävällisyyden ulottuvuuksista on ensimmäisenä kehitetty ikäystävällistä asumista ja asuinalueita (Rappe, Kotilainen, Rajaniemi & Topo 2018, Hynynen 2015). Esimerkiksi Kuopion kaupunki on laatinut Ikäystävällinen Kuopio -ohjelman vuosille 2009–2030. Ohjelman taustalla on sosiokulttuurinen vanhuskäsitys, ja ikäihmisten hyvinvointia ja elämäntilannetta tarkastellaan monialaisesti. Keskeisinä voimavaroina nähdään sosiaaliset suhteet sekä fyysinen ja psyykinen toimintakyky ja korostetaan, että toimintakyky on suhteessa ympäristöön. (Kuopion kaupunki 2014, 4.) Ikäystävällinen kaupunki -ajattelun innovatiivisuus on siinä, että ikäihmiset osallistuvat suunnitteluun ja heidän kokemuksensa ja ideansa kaupunkitilasta nostetaan vahvasti esille. Eettinen perustelu lähtee alueellisesta oikeudenmukaisuudesta ja ikäihmisten oikeudesta kaupunkiin. (Handler 2014, 22–24.)

Asumisen ja asuinalueiden ikäystävällisyyden lisäksi Suomessa Muistiliitto on WHO:n ikäystävällisyyden ulottuvuuksien pohjalta rakentanut muistiystävällisen ja turvallisen ympäristön sekä ikä- ja muistiystävällisen kunnan kriteerit. Ne toimivat ikäystävällisyyden kokonaisvaltaisena ja moniulotteisena tarkistuslistana sekä konkreettisena apuvälineenä kohti ikäystävällistä kuntaa. Kunnan ikäystävällisyyden arvioinnin pohjalta voidaan laatia kehittämisehdotuksia kunnan päätöksentekoon sekä muille paikallisille, alueellisille ja valtakunnallisille toimijatahoille. (Muistiliitto 2019; Ikäystävällisen kunnan arviointilomake 2017; WHO 2007a; Jämsén & Kukkonen 2018.) Ikä- ja muistiystävällisten yritysten ja yhteisöjen tueksi on koottu ”10 vinkkiä muisti- ja ikäystävällisiin yhteisöihin”. Käytännönläheisessä oppaassa hyödynnetään kansainvälisiä malleja ja muun muassa Skotlannin esimerkkiä ja kokemusta. (Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry 2019a.)

IKÄYSTÄVÄLLINEN YRITYS

Ikäystävällisen yrityksen idea

Ikäystävällisyyden ulottuvuuksia jaoteltiin edellä ikäystävällisen yhteiskunnan infrastruktuuriin, ikäihmisten osallistumisen ja osallisuuden edellytyksiin sekä sosiaali- ja terveystalouteen. Ikäystävällisyyden vaateet – ja mahdollisuudet – ulottuvat siten kaikkialle yhteiskuntaan ja sekä julkiseen, yksityiseen että kolmanteen sektoriin. Ikäihmiset kohtaavat arjessaan useimmiten enemmän yritysten edustajia kuin julkisen sektorin edustajia. Kaupat, liikennevälineet, pankit, viestintävälineet ja erilaiset palveluyritykset voivat toiminnallaan joko tukea tai hankaloittaa ikäihmisten hyvinvointia.

Tarkastelemme seuraavaksi ikäystävällisyyttä yritysten näkökulmasta: Miten ikäystävällisyyden kehittäminen näyttäytyy suhteessa yritystoimintaan? Onko yritysten näkökulmasta kyse vain ylimääräisestä rasitteesta? Voivatko yritykset löytää ikäystävällisyydelle myös liiketaloudellisia perusteita? Tässä palaamme siihen, kuinka ikääntymiseen yhteiskunnassa suhtaudutaan: ongelmana vai voimavarana.

Ikäystävällinen yritys -käsite on moniulotteinen. Ajatuksen yrityksen ikäystävällisyydestä on sisäänrakennettuna ikäihmisten hyvinvointi ja aktiivinen ikääntyminen. Toisaalta kun on kyse yrityksistä, liiketoiminnallinen kannattavuus on myös tärkeä lähtökohta. Ikäystävällisen yrityksen käsitteeseen sisältyykin kaksi näkökulmaa: ikäihmisiä kohtaan ikäystävällisesti toimiva yritys, joka saa tästä toiminnasta liiketoiminnallista hyötyä. Ikäystävällisyys tuottaa siten hyvinvointia ikäihmisille ja kun tämä tavoite on saavutettu, toiminnan liiketoiminnallinen kannattavuus syntyy ikäihmisten osoittamasta lisääntyvästä kysynnästä.

Tällä perusteella ikäystävällisen yrityksen kehittäminen tulee aloittaa yritystoiminnan kehittämisestä ikäihmisiä palvelevaksi – liiketaloudellinen hyöty seuraa tässä onnistumisesta. (Irving, Beamish & Burstein 2018, 9; Jämsén & Kukkonen 2017b.)

Yritysten ikäystävällisyydellä on taloudellista merkitystä paitsi yksittäisten yritysten liiketoiminnalliselle kannattavuudelle niin myös laajemmin kansantaloudellisesti. Ikääntyneiden kuluttajien määrän ja kulutusvoiman kasvaminen korostaa tämän asiakasryhmän taloudellista merkitystä markkinoilla.

Ikäihmisten taloudelliseen merkitykseen viitattaessa käytetään käsitettä Silver Economy. Talouden näkökulmasta kyse on markkinoiden sopeutumisesta yhteiskuntien voimakkaaseen ikääntymiseen. (European Commission 2018; Irving et al. 2018; Hodin 2014; Dychtwald 2014; Kolbacher & Herstatt 2011.) Olemme käyttäneet tämän käsitteen suomenkielisenä vastineena käsitettä senioritalous (Jämsén & Kukkonen 2017b). Senioritalouden käsitettä edelsi Penttilän ja Rehnin (2012, 87–88) käyttämä käsite vanhuustalous, jolla he viittasivat vanhemman väestön rooliin tuottajina, toimijoina ja loppukäyttäjinä.

IKÄYSTÄVÄLLISEN YRITYKSEN PERUSTA

Kuvio 2. Ikäystävällisen yrityksen perusta

Ikäystävällinen yritys aktiivisen ikääntymisen ja senioritalouden rajapinnalla

Ikäystävällisen yrityksen konsepti asettuu siis aktiivisen ikääntymisen (Active Ageing) ja senioritalouden (Silver Economy) rajapinnalle – tai pikemminkin tuo nämä eri lähtökohdat yhteen ja asettaa ne keskinäiseen yhteyteen. Aktiivisen ikääntymisen lähestymistapa perustuu ikäihmisten aktiivisuuden ja autonomian vahvistamiseen ja senioritalous puolestaan ikääntymisen taloudellisten merkitysten tunnistamiseen.

Kuviossa 2 aktiivisen ikääntymisen edellytyksenä on autonomia. Autonomian säilyttäminen on tärkeä osa aktiivista ikääntymistä, ja se on merkityksellinen myös yrityksen ikäystävällisyyden kehittämisessä. Miten ikäystävällinen yritys voi palveluillaan tai tuotteillaan tukea ikääntyvien ja ikäihmisten autonomiaa? Missä määrin tuotteiden ja palvelujen käyttäminen autonomisesti on mahdollista? (Kohlbacher, Herstatt & Schweisfurt 2011, 11.)

Ikääntyvien ja ikäihmisten hyvinvointi, terveys, toimintakyky ja osallisuus edellyttävät kokonaisvaltaista ja laaja-alaista lähestymistä. Väestön ikääntyminen on globaali ilmiö, mutta yksilötasolla ikääntyminen on aina yksilöllistä. Yksilöllisyys säilyy myös ikääntyessä, ja jokainen ikääntyvä omalla yksilöllisellä tavallaan. Myös ikääntymisen sukupuolisuus on tärkeä huomioida: nyt ikääntyvät edustavat myös ikääntyessään omaa sukupolveaan, joka eroaa edeltävistä ja seuraavista sukupolvista (Saarenheimo, Pietilä, Maununaho, Tiihonen & Pohjolainen 2014).

Ikääntyvien ja ikäihmisten huomioiminen potentiaalisina asiakkaina edellyttää ikääntymisen ilmiön moninaisuuden tunnistamista. Tämä heijastuu myös palvelujen ja tuotteiden kysynnän muutoksena ja tarpeena kehittää myös uusia palveluja ja tuotteita.

Ikäystävällisen yrityksen kehittämistoiminta on maailmanlaajuisesti aktiivista. Yleisimmin käytetään käsitettä Age-Friendly Business. Suomessa Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry:n hankkeessa Muisti- ja ikäystävällinen Etelä-Pohjanmaa tuetaan ikääntyneen ja muistioireisen ihmisen toimintakykyä edistämällä yhteisöjen ikäosaamista sekä yritysten toimintaa ja palvelukonseptia. Yritykset näkevät oman roolinsa ikäihmisen ja muistisairautta sairastavan ihmisen arjessa ja pärjäämisessä. Yritykset voivat toimia eri aloilla ja olla pieniä tai suuria. Mukana on muun muassa taksiyrittäjiä, pankkeja, kauppoja, optikkoliikkeitä, kampaamoita, rengasliikkeitä ja niin edelleen. (Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry 2019b) Karelia-ammattikorkeakoulun hankkeessa Silver Economy – Turning The Silver Tsunami Into A Silver Lining kehitetään yritysten osaamista ikäystävällisyydessä ja Silver Economy -liiketoiminnassa sekä toteutetaan palvelupilotteja ja tuetaan yhteiskehittämistä (Karelia-ammattikorkeakoulu 2019).

IKÄYSTÄVÄLLISEN YRITYKSEN KRITEERIT

ACTIVE AGEING

»
Ikäihmisten hyvinvointi

IKÄYSTÄVÄLLINEN YRITYS

ASIAKAS-PALVELU

Yksilöllisyys, vuorovaikutus, turvallisuus

SAAVUTETTAVUUS

Verkkopalvelut, sovellukset, julkaisut
Tieto ja asenteet

VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Kanavat, sisällöt, toteutus

ESTEETTÖMYYS

Liikkuminen, näkeminen, kuuleminen, kommunikaatio

IKÄYSTÄVÄLLINEN TYÖNANTAJA

Rekrytointi, tuki, osaamisen kehittäminen

TUOTTEET JA PALVELUT

Kohdennettu ikäihmisille

SILVER ECONOMY

»
Yrityksen kannattava toiminta

YHTEISKEHITTÄMINEN

Tarpeiden ja kokemusten selvittäminen, kokeilut

Muuttuvat tarpeet

Muuttuva toimintaympäristö
(ikäntyvä yhteiskunta ja ikääntyvät yksilöt)

Ikäystävällisen yrityksen kriteerit

Yrityksen ikäystävällisyyden kriteereitä on kehitetty eri puolilla maailmaa. Kriteeristöjen sisältöä voidaan jäsentää kuviossa 3 esitetyllä tavalla. Ikäystävällisen yrityksen asiakaspalvelun kulmakiviä ovat yksilöllisyys, vuorovaikutus ja turvallisuus. Ikäystävällinen yritys huomioi asiakaskuntansa tuote- ja palveluvalikoimassa ja kohdentaa viestintää ikäihmisille. Ikäystävällisessä markkinoinnissa esitetään ikään liittyviä asioita ilman stereotyyppiä. Yrityksen saavutettavuus ja esteettömyys ovat myös ikäystävällisyyden tärkeitä ulottuvuuksia. Näiden kriteerien lisäksi yrityksen toiminta ikäystävällisenä työnantajana on merkityksellistä

sekä ikääntyville työntekijöille että ikääntyville ja ikääntyneille asiakkaille.

Ikäystävällisen yrityksen kehittämisessä on olennaista tunnistaa ikääntyneiden ja ikäihmisten rooli, ei vain palvelujen ja tuotteiden käyttäjinä ja ostajina, vaan myös kehittämiseen osallisina toimijoina. Ikääntyneiden ja ikäihmisten tarpeiden ja kokemusten selvittämisen lisäksi yhteiskehittäminen esimerkiksi palvelumuotoilun keinoilla mahdollistaa osallisuuden koko prosessiin. (Östlund 2011, 15; Pericu 2017; Steen, Manschot & De Koning 2011; Farrelly & Deans 2014; Jämsén & Kukkonen 2017b.)

Kuvio 3. Ikäystävällisen yrityksen kriteerit

IKÄYSTÄVÄLLISEN YHTEISKUNNAN KEHITTÄMISNÄKYMÄ

Ikäystävällisen yhteiskunnan kehittäminen vahvistaa aktiivisen ikääntymisen edellytyksiä sekä tunnistaa ikääntyvien ja ikäihmisten mahdollisuudet. Ajattelu haastaa kääntämään kehittämiskatseen ympäröivään yhteiskuntaan ja sen kehittämiseen ikääntyville ja ikäihmisille soveltuvaksi. Seuraavaksi tarvitaan ikääntyvien ja ikäihmisten osallisuuden realisoivia kehittämistyön lähestymistapoja. Ikääntyvät ovat liian pitkään olleet syrjässä sekä ikääntymiskeskustelusta että kehittämistoimista.

Toinen laaja kehittämisaikala olisi työelämä. Ikäystävällisen yhteiskunta -ajattelun soveltaminen työelämään voisi avata uusia näkökulmia ikääntyvien työssä jatkamiseen sekä sen tavoitteisiin ja edellytyksiin. Minkälainen olisi ikäystävällinen työpaikka ikääntyvän työntekijän näkökulmasta? Tai koko työyhteisön näkökulmasta? Miten toimisi ikäystävällinen työnantaja?

LÄHTEET

Dychtwald, K. (2014). A Longevity Market Emerges. Teoksessa Irving, P. (toim.) The Upside of Aging: How Long Life is Changing the World of Health, Work, Innovation, Policy and Purpose. John Wiley & Sons, Incorporated, 63–82.

Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry (2019a). Kansainväliset mallit ikääntyvien avuksi. 10 vinkkiä muisti- ja ikäystävällisiin yhteisöihin. Haettu 8.6.2019 osoitteesta: <https://www.muistiyhdistys.fi/uploads/images/10vinkkia.pdf>

Etelä-Pohjanmaan Muistiyhdistys ry (2019b). Muisti- ja ikäystävällinen Etelä-Pohjanmaa –hanke. Haettu 10.6.2019. <https://www.muistiyhdistys.fi/muisti-ja-ik%C3%A4yst%C3%A4v%C3%A4llinen-etel%C3%A4-pohjanmaa-hanke>

European Commission (2018). The Silver Economy. Final Report. A study prepared for the European Commission DG Communications Networks, Content & Technology by: Technopolis Group & Oxford Economics. Haettu 11.6.2019 osoitteesta: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a9efa929-3ec7-11e8-b5fe-01aa75ed71a1>

Farrelly, L. & Deans, I. (2014). Designing for the Third Age: Architecture Redefined for a Generation of Active Agers. John Wiley & Sons, Incorporated.

Foster, L. & Walker, A. (2015). Active and Successful Aging: A European Policy Perspective. The Gerontologist, 55, 1, 83–90. Haettu 5.6.2019 osoitteesta: <https://academic.oup.com/gerontologist/article/55/1/83/570558>

Handler, S. (2014). An Alternative Age-Friendly Handbook. The University of Manchester Library. UK Urban Ageing Consortium.

Hodin, M. W. (2014). The New Global Economy, through an Aging Lens. Teoksessa Irving, P. (toim.) The Upside of Aging: How Long Life is Changing the World of Health, Work, Innovation, Policy and Purpose. John Wiley & Sons, Incorporated, 83–95.

Hynynen, R. (toim.) (2015). Palvelualueen ja ikäystävällisen asuinalueen kehittäminen. Ympäristöministeriön raportteja 5: 2015. Haettu 2.6.2019 osoitteesta: <http://www.ikainstituutti.fi/content/uploads/2016/07/Palvelualueen-ja-ik%C3%A4yst%C3%A4v%C3%A4llisen-asuinalueen-kehitt%C3%A4minen-2015.pdf>

Ikäystävällisen kunnan arviointilomake (2017). Haettu 10.5.2019 osoitteesta: <http://docplayer.fi/7202227-ik%C3%A4yst%C3%A4v%C3%A4llisen-kunnan-arviointilomake-apuvaline-vanhusneuvostoille.html>

Irving P., Beamish, R. & Burstein, A. (2018). Silver to Gold. The Business of Ageing. Report from the summit on business and the future of aging. Haettu 11.6.2019 osoitteesta: <https://assets1b.milkeninstitute.org/assets/Publication/ResearchReport/PDF/FINAL-Silver-to-Gold-0226.pdf>

Jämsén, A. & Kukkonen, T. (2018). Kriteerit kunnan ikäystävällisyyden arviointiin. IkäNYT!-verkkolehti. 1/2018. Karelia-ammattikorkeakoulu. Haettu 11.6.2019 osoitteesta: <http://www.karelia.fi/ikanyt/2018/02/15/kriteerit-kunnan-ik%C3%A4yst%C3%A4v%C3%A4llisyyden-arviointiin/>

Jämsén, A. & Kukkonen, T. (2017a). Ikäystävällisyys kääntää ajattelun uusiksi. *IkäNYT!*-verkkolehti. 2/2017. Karelia-ammattikorkeakoulu. Haettu 11.6.2019 osoitteesta: <http://www.karelia.fi/ikanyt/2017/11/13/ikaystavallisyys/>

Jämsén, A. & Kukkonen, T. (2017b). Ikäystävällinen yritys. Senioriasiakkaat tulevat! Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B. Oppimateriaaleja ja kokoomateoksia: 50. Joensuu: Karelia ammattikorkeakoulu.

Jämsén, A. & Kukkonen, T. (toim.) (2014). *Ikä! Moninainen ikäosaaminen*. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B:24. Karelia-ammattikorkeakoulu.

Karelia-ammattikorkeakoulu (2019). *Silver Economy. Turning the Silver Tsunami into a Silver Lining*. Haettu 10.6.2019 osoitteesta: <http://silvereconomy.karelia.fi/fi/hanke/>

Kolbacher, F. & Herstatt, C. (eds.) (2011). *The Silver Market Phenomenon. Marketing and Innovation in the Ageing society*. Heidelberg: Springer.

Kohlbacher, F., Herstatt, C. & Schweisfurt, T. (2011). *Product Development for the Silver Market*. Teoksessa

Kolbacher, F. & Herstatt, C. (eds.) *The Silver Market Phenomenon. Marketing and Innovation in the Ageing society*. Heidelberg: Springer, 3-12.

Kulmala, J. (toim.) (2019). *Hyvä vanhuus. Menetelmiä aktiivisen arjen tukemiseen*. Keuruu: PS-kustannus. Kuopion kaupunki (2014). *Ikäystävällinen Kuopio -ohjelma vuosille 2009–2030*. Haettu 10.5.2019 osoitteesta: <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7505875/>

[Ik%C3%A4yst%C3%A4v%C3%A4llinen+Kuopio+-ohjelma+vuosille+2009+-+2030.pdf/77df7fic-fobc-4889-8f92-eda7fc78c822](https://doi.org/10.1080/14606925.2017.135273)

Liotta, G., Canhao, H., Cenko, F., Cutini, R., Vellone, E., Illario, M., Kardas, P., Poscia, A., Dinis Sousa, R., Palombi, L. & Marazzi, M.C. (2018). Active Ageing in Europe: Adding Healthy Life to Years. *Frontiers in Medicine* 2018: 5: 123. Haettu 13.6.2019 osoitteesta: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5946166/>

Martin, P., Kelly, N., Kahana, B., Kahana, E., Willcox, B.J., Willcox, D.C. & Poon. L.W. (2015). Defining Successful Aging: A Tangible or Elusive Concept? *The Gerontologist*, Vol. 55, Issue 1, February 2015, 14–25. MuistiLiitto (2019). *Muistiystävällinen ympäristö ja turvallisuus*. Haettu 7.6.2019 osoitteesta: <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/muistiystavallinen-ymparisto-turvallisuus>

Paul, C., Ribeiro, O. & Teixeira, L. (2012). *Active Ageing: An Empirical Approach to the WHO Model*. *Current Gerontology and Geriatrics Research*. Vol. 2012.

Penttilä, R.E.J. & Rehn, A. (2012). *Suunnaton Suomi. Suomi ilman suuntaa*. Helsinki: Otava.

Pericu, S. (2017). Designing for an ageing society: products and services. *The Design Journal*, 20, 1, 2178-22189. Haettu 11.6.2019 osoitteesta: <https://doi.org/10.1080/14606925.2017.135273>

Rappe, E., Kotilainen, H., Rajaniemi, J. & Topo, P. (2018). *Muisti- ja ikäystävällinen asuminen ja asuinympäristö*. *Ympäristöopas 2018*. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Saarenheimo, M., Pietilä, M., Maununaho, S., Tiihonen, A. & Pohjolainen, P. (2014). *Ikäpolvien taju. Elämänkulku ja ikäpolvet muuttuvassa maailmassa*. Vanhustyön keskusliitto. Haettu 11.6.2019 osoitteesta: https://www.vtkl.fi/document/1/1396/7b37447/lkapolvien_taju.pdf

Steen, M., Manschot, M. & De Koning, N. (2011). Benefits of Co-design in Service Design Projects. *International Journal of Design*. Vol 5. Nro 2. Haettu 11.6.2019 osoitteesta: <http://www.ijdesign.org/index.php/IJDesign/article/view/890/346>

Timonen, V. (2016). *Beyond Successful and Active Ageing. A Theory of Model Ageing*. Policy Press. Walker, A. & Maltby, T. (2012). *Active Ageing: A Strategic Policy Solution to Demographic Ageing in the European Union*. *International Journal of Social Welfare*. Vol. 21, October 2012, 117-130.

WHO (2019a). *Age-friendly World*. Haettu 15.5.2019 osoitteesta: https://www.who.int/ageing/projects/age_friendly_cities_network/en/

WHO (2019b). *Towards An Age-friendly World*. Haettu 15.5.2019 osoitteesta: <https://www.who.int/ageing/age-friendly-world/en/>

WHO (2007a). *Checklist of Essential Features of Age-friendly Cities*. 2007. http://www.who.int/ageing/publications/Age_friendly_cities_checklist.pdf?ua=1 15.1.2018.

WHO (2007b). *Global Age-friendly Cities: A Guide*.

WHO. World Health Organization. http://www.who.int/ageing/publications/Global_age_friendly_cities_Guide_English.pdf 15.1.2018.

WHO (2002). *Active ageing: A policy framework. A contribution of the World Health Organization to the Second United Nations World Assembly on Ageing*, Madrid, Spain, April 2002 Haettu 2.6.2019 osoitteesta: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67215/WHO_NMH_NPH_02.8.pdf;jsessionid=B2B852ACD7A6C86A82F7E373562450C2?sequence=1

Östlund, B. (2011). *Silver Age Innovators: A New Approach to Old Users*. Teoksessa Kolbacher, F. & Herstatt, C. (eds.) *The Silver Market Phenomenon. Marketing and Innovation in the Ageing society*. Heidelberg: Springer, 15-26.

